

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

S. Avrel. Avgvstini Confessionvm Libri X

Augustinus, Aurelius

Coloniae, 1646

Cap. XVI. Se Categorias Aristotelis, & omnes libros artium liberalium sine Magistro intellexisse: nihil tamen id sibi profuisse, donis Dei utenti male.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10120

V S V S.

Vere signatum est super nos lumen vultus tui Domine } Pfal. 4.7.
 Augustinus quamvis gravissimis involutus erro-
 ribus, agnovit tamen peccatum esse summum
 malum, ideoque substantiæ mali illud attribuit,
 contra vidit virtutem à summo bono officisci.
 Nulla itaque ignorantia excusatio nobis ali- Pfal. 36.
 quando proderit, nisi *declinemus à malo, & facia-* 27.
mus bonum.

C A P. XVI.

*Se Categorias Aristotelis, & omnes libros
 artium liberalium sine Magistro intelle-
 xisse: nihil tamen id sibi profuisse, donis
 Dei utenti male.*

I. **E**T quid mihi proderat, quod annos
 natus ferme viginti, cum in manus
 meas venissent Aristotelica quædam, quas
 appellant decem categorias: quarum nomi-
 ne cum eas Rhetor Carthaginensis magister
 meus, buccis typho crepantibus comme-
 moraret, & alii qui docti habebantur: tan-
 quam in nescio quid magnum & divinum
 suspensus inhiabam, legi eas solus, & in-
 tellexi. Quas cum contulissem cum eis, qui
 se dicebant vix eas magistris eruditissimis,
 non loquentibus tantum, sed multa in pul-
 vere depingentibus intellexisse: nihil inde
 aliud mihi dicere potuerunt, quam ego so-
 lus apud meipsum legens, cognoveram. Et
 satis aperte mihi videbantur loquentes de
 substantiis, sicuti est homo; & quæ in illis
 essent, sicuti est figura hominis; qualis sit &
 statura, quot pedum sit; & cognatio, cujus
 frater sit; aut ubi sit constitutus; aut quando
 natus;

natus; aut stet, aut fedeat: aut calceatus, vel armatus sit; aut aliquid faciat, aut patiat aliquid; & quæcunque in his novem generibus, quorum exempli gratia quædam posui, vel in ipso substantiæ genere innumerabilia reperiuntur.

2. Quid hoc mihi proderat, quando & oberat: *a* cum etiam te Deus meus mirabiliter simplicem, atque incommutabilem (illis decem prædicamentis putans, quicquid esset, omnino comprehensum) sic intelligere conarer: quasi & tu subjectus esses magnitudini tuæ, aut pulchritudini, ut illa essent in te quasi in subjecto, sicut in corpore: cum tua magnitudo & tua pulchritudo, tu ipse sis, *b* corpus autem non eo sit magnum, & pulchrum, quo corpus est: quia etsi minus magnum & minus pulchrum esset, nihilominus corpus esset. Falsitas enim erat, quam de te cogitabam, non veritas, & figmenta miseræ meæ, non firmamenta beatitudinis tuæ. Iusseras enim, & ita fiebat in me, ut *terra spinas & tribulos pareret mihi*, & cum labore pervenirem ad *panem* meum.

Gen. 3.
18.

3. Et quid mihi proderat, quod omnes libros artium, quas liberales vocant, tunc nequissimus malarum cupiditatum servus, per me ipsum legi & intellexi, quoscunque legere potui? Et gaudebam in eis, & nesciebam unde esset, quicquid ibi verum & certum esset. *c* Dorsum enim habebam ad lumen, & ad ea, quæ illuminantur faciem: unde ipsa facies mea, qua illuminata cernebam, non illuminabatur. Quicquid de arte loquendi & differendi, quicquid de dimensionibus figurarum, & de musicis, & de nu-
me-

meris, sine magna difficultate, nullo hominum tradente intellexi: scis tu Domine Deus meus, quia & celeritas intelligendi, & disputandi acumen, donum tuum est: sed non inde sacrificabam tibi. Itaque mihi non ad usum, sed ad perniciem magis valebat, quia *d* tam bonam partem substantiæ meæ, sategi habere in potestate, & fortitudinem meam non ad te custodiebam: sed profectus sum abs te, in longinquam regionem, ut eam dissiparem in meretricias cupiditates. Nam quid mihi proderat bona res, non utenti bene? Non enim sentiebam illas artes, etiam ab studiosis & ingeniosis, difficillime intelligi, nisi cum eis eadem conabar exponere: & erat ille excellentissimus in eis, qui me exponentem non tardius sequeretur.

Psal. 18.

10.

Luc. 15.

4. Sed quid ergo mihi hoc proderat, putanti, quod tu Domine Deus meus veritas, corpus esses lucidum & immensum, & ego frustum de illo corpore? Nimia perversitas. Sed sic eram. Nec erubesco Deus meus confiteri tibi in me misericordias tuas, & invocare te: qui non erubui tunc profiteri hominibus blasphemias meas, & latrare adversum te. Quid ergo mihi tunc proderat ingenium per illas doctrinas agile, & nullo adminiculo humani magisterii, tot nodosissimi libri enodati: cum deformiter & sacrilega turpitudine in doctrina pietatis errarem? Aut quid tantum oberat parvulis tuis longe tardius ingenium, cum à te longe non recederent: ut in nido Ecclesiæ tuæ tuti plumescerent, & alas charitatis, alimento sanæ fidei nutrent?

5. O Domine Deus noster, in velamento
ala-

Psal. 62,

8.

Psal. 46. 4.

alarum tuarum speremus, & protege nos, & porta nos. Tu portabis & parvulos, & usque ad canos tu portabis, quoniam firmitas nostra, quando tu es, tunc est, firmitas: cum autem nostra est, infirmitas est. Vivit apud te semper bonum nostrum: & quia inde averfi sumus, perversi sumus. Revertamur jam Domine, ut non evertamur: quia vivit apud te sine ullo defectu bonum nostrum, quod tu ipse es: & non timebimus, ne non sit, quò redeamus, quia nos inde ruimus: nobis autem absentibus, monuit domus nostra, æternitas tua.

N O T Æ.

- a *Cum etiam te Deus meus, &c.)* S. D. erroribus liberatus, Deum prædicamentis contineri non censuit, ut hodie etiam philosophamur; tum quia finiti & infiniti infinita distantia, nec communis ratio est; tum quia Deus accidentibus nihil is subjacet, ut creaturæ substantiæ, in quarum Categoriam, & Ordinem, illum redigere volebat Augustinus.
- b *Corpus autem non eo sit magnum & pulchrum)* apparet S. D. sensisse quantitatem & pulchritudinem, quæ fere in figura & colore consistit, re ipsa distingui à substantia. De Deo enim dicere licet, *tua Magnitudo & tua Pulchritudo tu ipse es*, non item corpus est sua magnitudo aut pulchritudo.
- c *Dorsum enim habebam ad lumen)* Dorsum animæ obliquo est, ut enim nulli in tergo oculi, ita obliquo nihil videt, nihil cogitat. Culpabilis hæc in peccantibus est, quia voluntaria: potius enim nolunt meminisse Dei, quam ut proprie ejus obliviscantur. *Facies vero animi memoria est, & consideratio.* Vtergo dorsum obvertens soli non illustratur in facie, quamvis illustrentur ea, quæ aspicit, ita peccator oblitus Dei, non illustratur radiis divinæ Sapientiæ: quamvis creaturas intelligat sapientissime conditas.
- d *Tam bonam partem substantia)* gerit se pro filio prodigo, quia ut ipse acceptam partem substantiæ

tiæ suæ, peregre decoxit cum meretricibus : ita Augustinus ingenium meliorem partem sui, prodegit in errores Manichæorum & fœdas libidines, in *longinqua regione peccati*.

V S V S.

1. Retudit S. D. suo exemplo fortiter superbiam eorum, qui ob ingenium aliaque dona superbiunt. *Nihil enim prodest res bona non utenti bene.* In ingenio & eruditione Augustini, qui nec Magistro eguit, hæresis & luxuria nidum invenerunt, quia male usus est nobilissimis Dei donis : non speremus nos Dei gratiam ob dotes Augustini donis longe impares, nisi puritate & probitate V. tr. 2. in Ioan. illis apud Deum pretium faciamus. Tam non æstimat Deus ista, ut S. D. existimet, *ideo Nathanaelem non cooptatum inter Apostolos, quia doctus erat.*
2. Non contemnendi sunt ingenio & doctrina parvuli, docto enim & ingenioso sine virtute, nihil prodest *res bona non utenti bene* : simplici vero & indocto, sed virtutis studioso, prodest virtus, *qua non potest uti male.* Meminerimus in tremendo iudicio, nullam Doctoribus nisi Sanctis, V. lib. 3. de lib. arb. cap. 19. concessum iri honoris, aut præmii prærogativam.

